

MESİH'İN SOYU VE HARUN'UN KIZ KARDEŞİ MERYEM

Mesih'in soyu ve Meryem'in ailesi hakkındaki bilgiler Hıristiyanlar arasında netleřtirilememiŐken, anlaşılması güç derecede gizemli bırakılmıŐtır. Elllerinde bir bilgi olmamasına raŐmen, Kur'an'da bu konuda bilgilerin yer aldığı ayetlere en Őiddetli itirazlar yine Hıristiyan camiasından gelmiştir. En tartıŐmalı ayetlerden bir tanesi de Şudur:

"Ey Harun'un kız kardeşi! Senin baban kÖtÖ bir kimse deŐildi. Annen de iffetsiz deŐildi." (Meryem 19/28)

Yukarıdaki ayette geÇen "Harun'un kız kardeşi" ifadesi MüslÖmanlar arasında farklı yorumlanırken, müsteŐrikler tarafından da istismar edilerek İslam'a karşı bir saldırı aracı olarak görÖlmüŐtür. Bu yazımızda, ayette geÇen söz konusu ifadeye yönelik ortaya konulan yorumları inceleyerek, doŐrusunu anlamaya ŐalıŐacaŐız.

Müsteşriklerin İnkarcı Yorumu:

Kur'an'da verilen bilgileri őrÖrtmek için bin bir dereden su getiren müsteŐrikler, ayetlerden kendilerine malzeme olabilecek noktalar tespit etmek için yoŐun Çaba harcamaktadırlar. Buna raŐmen ortaya koymuŐ oldukları eleŐtiriler genellikle bilimsellikten őrok uzak ve őrarpıtmaya dayalıdır. Hal bÖyle olunca őrarpıtmaya en müsait

gÖrdükleri ayetlerden bir tanesi de Meryem suresinin 28 ayetidir.

Kur'an'da, Meryem'in "Harun'un kız kardeşi" olarak anılmasını, Hz.Muhammed'in dinler tarihi bilgisinin őrok yetersiz ve zayıf olmasına yoran müsteŐrikler genelde Şunu sÖyler: "Kur'an yazarlarının İsa'nın annesi Meryem'i "Harun'un kız kardeşi" olarak tanımlarken Eski Ahit'teki bir ayetten yararlanmış olma ihtimalleri yüksektir. Gerçekten, Eski Ahit'in őrıkıŐ kitabının 15. bölümünün 20 ayetinde İmran kızı olan Meryem "Harun'un kız kardeşi" olarak tanıtılmaktadır. Bunu duyan yazarlar őrok büyük olasılıkla bu Meryem'in aslında İsa'nın annesi olduŐunu zannetmiŐler ve büyük bir tarihsel yanılğıya dÖŐmüŐlerdir."²

DoŐrusunu sÖylemek gerekirse ortaya attıkları bu iddiaya kendilerinin bile inandıŐını zannetmiyoruz. Üstelik Kur'an'a göre İsa (a.s.)'ın Musa'dan ve diŐer peygamberlerden sonra geldiŐi aŐıkŐa belirtilmektedir:

"O peygamberlerin ardından, Meryem oğlu İsa'yı, önündeki Tevrat'ı doŐrulayıcı olarak gönderdik. Ona, iŐerisinde hidayet ve nur bulunan, önündeki Tevrat'ı doŐrulayan, Allah'a karşı gelmekten sakınanlar için

doğru yola iletici ve bir öğüt olarak İncil'i verdik." (Mâide 5/46)

Diğer yandan, onların iddia ettikleri gibi Muhammed (a.s.), Musa (a.s.)'ın kardeşi olan Meryem ile İsa (a.s.)'ın annesi olan Meryem'i birbirine karıştırmış olsaydı, "Ey Harun'un kız kardeşi" yerine "Ey Musa'nın kız kardeşi" demesi gerekirdi. Çünkü Musa (a.s.), Kur'an'da ismi en çok geçen peygamber olmasının yanında, Musa'nın kız kardeşinden bahsedilen ayetlerde ne isim verilmekte, ne de "Harun'un kız kardeşi" gibi bir ifade kullanılmaktadır. İlgili ayetler şöyledir:

"Annesi, Musa'nın kız kardeşine, "Onu takip et" dedi. O da Musa'yı, onlar farkına varmadan uzaktan gözledi." (Kasas 28/11)

"Hani senin kız kardeşin (Firavun ailesine) giderek "size onun bakımını üstlenecek kimseyi göstereyim mi?" demişti. Derken, gözü aydın olsun, üzülmesin diye seni annene döndürdük. Ve sonra sen bir cana kıydın da biz seni kederden kurtardık, seni sıkı bir denemeden geçirdik. Medyen halkı içinde yıllarca kaldın, sonra takdir edilmiş bir zamanda (Tûr'a) geldin ey Musa!" (Tâhâ 20/40)

Tüm bunlara rağmen yukarıdaki gibi komik iddialar ortaya atmaya çalışan müsteşriklerin yapmaya çalıştığı şey, kelimenin tam anlamıyla çamur at izi kalsın taktiğidir.

Müslümanların Yorumları

Müslümanların bir kısmı bu ifadenin, Meryem'in, aynı anne-babadan, Harun isminde bir erkek kardeşi olduğu anlamına geldiğini söylerler.³

Bizim de katıldığımız görüş olan bir diğer yorum şöyledir: "Ona 'Ey Harun'un kız kardeşi' denildi. Burada Harun ile Musa'nın kardeşi kastedilmektedir. Zira Meryem, onun soyundandı. Nitekim, Arapçada Temim kabilesinden olana, 'Ey Temim kardeşi'; Mudar kabilesinden olan birine de, 'Ey Mudar kardeşi' denilmektedir."⁴

Aşağıda ayrıntılı bir şekilde açıklayacağımız gerekçeler sebebiyle bu yorumun en doğrusu olduğunu düşünmekteyiz.

Geleneksel Mesih İnancı ve Meryem'in Soyu Tartışması

Geleneksel Yahudi inancı, Mesih'in Davud'un soyundan geleceğini ve İsrail krallığını tüm dünyanın egemeni kılacağını söyler.

"O (Mesih) normal birer anne-babadan doğan ölümlü bir beşer olacak. Gelenek onun doğrudan Kral Davud'un soyundan olacağını haber verir."⁵

Mesih'in Davud'un soyundan geleceğine dair inanç, daha ilk dönemlerde Hıristiyan cemaatini zora sokmuştur. Bu durumu Yeni Ahit'te, İsa (a.s.)'ın soyu ile ilgili bölümlerde çok net olarak görebiliyoruz. Zira onlar,

İsa (a.s.)'ın Meryem'den babasız olarak dünyaya geldiğine inanıyorlarken, İsa (a.s.)'ın soyu söz konusu olunca Meryem'in nişanlısı Yusuf'un soyunu göstermektedirler.

"İsa Mesih'in doğumu şöyle oldu: Annesi Meryem, Yusuf'la nişanlıydı. Ama birlikte olmalarından önce Meryem'in Kutsal Ruh'tan gebe olduğu anlaşıldı." (Matta 1:18)

"Meryem meleğe, "Bu nasıl olur? Ben erkeğe varmadım ki" dedi." (Luka 1:34)

"İsa görevine başladığı zaman otuz yaşlarındaydı. Yusuf'un oğlu olduğu sanılıyordu." (Luka 3:23)

Hıristiyanlar, İsa (a.s.)'ın Yusuf'la hiçbir kan bağı olmadığını kendileri de kabul etmelerine rağmen, İsa (a.s.)'ın soy ağacını verecekleri zaman, Yusuf'un soy ağacını veriyorlardı.

"İbrahim oğlu, Davut oğlu İsa Mesih'in soy kaydı şöyledir: İbrahim İshak'ın babasıydı, İshak Yakup'un babasıydı, Yakup Yahuda ve kardeşlerinin babasıydı (...) Mattan Yakup'un babasıydı, Yakup Meryem'in kocası Yusuf'un babasıydı. Meryem'den Mesih diye tanınan İsa doğdu."⁶ (Matta 1:1-16)

Burada soru şudur? İsa ile Yusuf (a.s.) arasında hiçbir kan bağı olmadığını kabul edenler, İsa (a.s.)'ın soyu söz konusu olunca neden Yusuf (a.s.)'ın soy ağacını vermektedirler?

Bunun sebebi, geleneksel Yahudi inancına göre Mesih olan kişinin Davud (a.s.)'in soyundan gelmesi gerektiğiydi.

"Tanrı, Melek Cebrail'i Celile'de bulunan Nasıra adlı kente, Davut'un soyundan Yusuf adındaki adamla nişanlı kıza gönderdi. Kızın adı Meryem'di." (Luka 1:27)

Buradan da anlıyoruz ki Meryem'in soyu Davud'tan gelmiyordu. Eğer Meryem'in soyu Davud'tan geliyor olsaydı, yukarıdaki pasajda 'Tanrı meleğini Davut soyundan Meryem'e gönderdi' denirdi ve İsa (a.s.) ile aralarında hiçbir kan bağı olmadığını kabul etmelerine rağmen Yusuf'un soy ağacını delil göstererek kendileriyle çelişki içine düşmek mecburiyetine girmezlerdi. Üstelik Meryem'in anne ve babasından ve soyundan hiç bahsetmemeleri de buradan kaynaklanıyordu.

Meryem'in Soy

Yeni Ahit'te Meryem'in soyu hakkında bir bilgi yoktur. Hatta anne ve babasının isimleri bile verilmez. Buna rağmen bizler Yeni Ahit'teki bazı bölümlerden Meryem'in soyuna yönelik ipuçları yakalayabiliyoruz.

"Yahudiye Kralı Hirodes zamanında, Aviya bölüğünden Zekeriya adında bir peygamber vardı. Harun'un soyundan gelen karısının adı ise Elizabet'ti." (Luka 1:5).

"Meryem meleğe, "Bu nasıl olur? Ben erkeğe varmadım

ki" dedi. Melek ona şöyle yanıt verdi: "Kutsal Ruh senin üzerine gelecek, Yüceler Yücesi'nin gücü sana gölge salacak. Bunun için doğacak olana kutsal, Tanrı Oğlu denecek. Bak, senin akrabalarından Elizabet de yaşlılığında bir oğula gebe kaldı. Kısır bilinen bu kadın şimdi altıncı ayındadır. Tanrı'nın yapamayacağı hiçbir şey yoktur." (Luka 1:34-37).

Yukarıdaki iki pasajdan anlıyoruz ki Meryem ile Zekeriya'nın karısı Elizabeth birbiri ile akrabadır ve Elizabeth de Harun (a.s.)'in soyundan gelmektedir.

O halde, Elizabeth'in Meryem ile akrabalığı şu ihtimaller dahilindedir:

a) Anne tarafından: Teyzesidir; teyzesinin kızıdır; dayısının kızıdır.

b) Baba tarafından: Halasıdır; halasının kızıdır; amcasının kızıdır.

Yeni Ahit'te verilen bölümlerde Elizabeth'in yaşlı bir kadın olduğu söylendiği için; Meryem'in teyzesinin kızı, dayısının kızı, halasının kızı, amcasının kızı, olması gibi ihtimalleri eliyoruz.

O halde, Elizabeth, Meryem'in ya teyzesi ya da halasıdır, yani Harun (a.s.) ile asabiyet⁷ veya rahim akrabalığı vardır. Böylece her iki olasılıkta da Kur'an'da geçen "Ey Harun'un kız kardeşi" ifadesi tasdik edilmektedir.

Yine de Meryem'in soyu üzerinde biraz daha durmak istiyoruz: Elizabeth, Meryem'in halası mıdır, teyzesi mi?

Bu konuyla ilgili derinlemesine araştırmalar yapan Cemâleddin Şarkâvî bu iki ihtimal hakkında şunları söylemiştir:

"Bu ikisi arasında ayırım yapabilmek için ilgili metinde (Luka 1:36) geçen Yunanca kelimeyi araştırmak, İncillerde özellikle de Luka İncilinde geçtiği yerleri mercek altına almamız gerekmektedir.

O halde, Elizabeth, Meryem'in ya teyzesi ya da halasıdır, yani Harun (a.s.) ile asabiyet veya rahim akrabalığı vardır. Böylece her iki olasılıkta da Kur'an'da geçen Ey Harun'un kız kardeşi" ifadesi tasdik edilmektedir."

İGENT nüshasına göre burada geçen kelime "soncinasi" şeklinde okunan kelimedir. Dipnotta bu kelimenin bazı nüshalarda "soncinisi" şeklinde yazıldığı bilgisi yer alır.

Greek Dictionary of The New Testament gibi Yunanca İngilizce Kitab-ı Mukaddes sözlüklerine baktığımızda kelimenin baba tarafından doğal üreme yoluyla oluşan asabiyet bağı anlamına geldiğini görüyoruz."⁸

Şarkâvî'nin yapmış olduğu tespite göre Elizabeth, Meryem'in halasıdır. Bununla ilgili olarak bir Hıristiyan kardinal olan John Danielo şöyle bir itirafta bulunuyor:

"İsa beden olarak Meryem'in oğludur, Meryem üzerinden Davud soyundan değildir. Biz Meryem'in Davud soyundan olduğuna dair hiçbir şey bilmiyoruz. Bazı münekkittler böyle bir aidiyetin oluşturulmasına çaba sarf etseler bile."⁹

Meryem'in baba tarafından Harun soyundan geldiği ile ilgili bu tespitler, İncil yazarlarının İsa (a.s.)'in soyunu Davud'a dayandırmak için neden Yusuf'a sarıldıklarını ve neden Meryem'in ailesini gizlediklerini daha iyi anlamamızı sağlıyor.

Bu bilgiler, Hıristiyan kaynaklarında net bir görüş olmamasına rağmen, Kur'an'ın ortaya koyduğu, Meryem'in babasının isminin "İmran" olduğu yönündeki gerçeği destekler niteliktedir. Zira İsrailoğullarının geleneklerine göre kişi çocuğuna kendi akrabalarından birisinin ismini vermelidir. Yeni Ahit'e göre Yahya (a.s.)'a isim verilirken bu husus tartışma konusu olmuştur:

"Sekizinci gün çocuğun sünnetine geldiler. Ona babası Zekeriya'nın adını vereceklerdi. Ama annesi, "Hayır, adı Yahya olacak" dedi.

Ona, "Akrabaların arasında bu adı taşıyan kimse yok ki" diye itiraz ettiler." (Luka 1:59-61)

Meryem ismi de genellikle Harun soyundan gelenlerin kızlarına verdikleri bir isimdi. Çünkü bu isim, Musa ve Harun'un babası İmran'ın kızına verdiği meşhur bir isimdi ve o soydan gelenler için tercih sebebiydi. Bir babanın çocuğuna, geçmişte kendisiyle aynı ismi taşıyan bir dedesinin çocuğuna verdiği ismi vermesi de son derece yaygındı. Bunun Yeni Ahit'teki bir örneği şöyledir:

"Yakup, Meryem'in kocası Yusuf'un babasıydı" (Matta 1:16)

Yukarıdaki örnekte, Yakup ismindeki bir Yahudinin oğluna, dedesi Yakub'un yaptığı gibi Yusuf ismini verdiğini görüyoruz. Bu uygulama o toplumda meşhur bir uygulamadır. Dolayısıyla kızına Meryem ismini veren bir adamın İmran isminde olması son derece muhtemeldir. Böylece baba "İmran" ve kızı "Meryem" olan bir ailenin Harun soyundan geldiğine o toplumda hiçbir şüphe kalmaz. Bu da bize Hıristiyan kutsal kitabında Meryem'in babasının isminin neden gizlendiğini daha iyi anlama imkanı veriyor. Ancak Allah, bu konuda onların gizledikleri bu gerçeği açığa çıkarmıştır.

"Ey kitap ehli! Artık size elçimiz gelmiştir. O, kitabınızdan gizleyip durduğunuz gerçeklerden birçoğunu sizlere

açıklıyor, birçoğunu da affediyor. İşte size Allah'tan bir nur ve apaçık bir kitap gelmiştir." (Maide 5/15)

Yahudilerin, İsa Mesih (a.s.)'i İnkâr Etmesi

Yahudiler, gelecek olan Mesih'in bakire bir kızıdan doğacağını ellerindeki kitaplarından biliyorlardı.

"Bundan ötürü Rabbin kendisi size bir işaret verecek: İşte, bakire kız gebe kalıp bir oğul doğuracak; adını İmmanuel (Tanrı bizimledir) koyacak." (İşaya 7:14)

İsrailoğulları, Meryem'in bakire olarak hamile kaldığını çok iyi biliyorlardı. İsa (a.s.) onlarla daha kundakta iken konuşmuştu. Buna rağmen, onlardan büyük çoğunluğu ona iman etmediler. Çünkü onlar Meryem'in Harun soyundan geldiğini biliyorlardı. Böylece Davud soyundan olmayan bir Mesih'i kabul edemediler. Geleneklerine sahip çıkmak, Allah'a ve elçisine iman etmekten ağır bastı. İsrailoğullarının, İsa (a.s.)'i inkar etmelerindeki zihniyetlerini, Kur'an da benzer bir şekilde ifade ediyor:

"Andolsun, Mûsâ'ya Kitab'ı verdik. Ondan sonra ard arda peygamberler gönderdik. Meryem oğlu İsa'ya mucizeler verdik. Onu Ruhul-Kudüs ile destekledik. Ama her ne zaman bir Rasûl size hoşunuza gitmeyen bir şey ile gelse, kibirlenip bir kısmını yalanladınız, bir kısmını da öldürmediniz mi?" (Bakara 2/87)

Oysaki Ölü Deniz'den çıkan Kumran Yazıtları bizlere İsa (a.s.)'in doğduğu dönemde İsrailoğulları arasında iki farklı Mesih inancının yaygın olduğunu haber veriyor.

"Onlar kendi gönüllerinin inatçılığı yolunda yürümek adına yasanın öğütlerinden sapmayacaklar ve Peygamber; ve Harun'un Mesih'i; ve İsrail'in Mesih'inin gelişlerine dek, cemaatin adamlarına öğretilen ilkelere göre yaşayacaklar"¹⁰

Bunlardan birisi, Harunoğullarından gelecek olan, Tevrat öğretmeni, peygamber Mesih'ti. Diğeri ise Davud'un soyundan gelecek olan ve İsrailoğullarına dünya hakimiyetini verecek olan Kral Mesih'ti. Ölü Deniz

Yazıtları hakkında uzun süredir araştırmalar yapan Dr. Eset Rüstem bu konuyla ilgili şunları söylüyor:

"Orada iki ayrı kişi olarak, iki Mesih'ten söz ediliyor. Harun soyundan olan Mesih, kelimetullahın gerçek anlamının zahir olduğu ve yeni şeriat uygulayan baş peygamberdir. İşte dördüncü mağaradaki bulgularında geçen 'Tevrat öğreten (Rabbi)' lakabı da buradan gelmiş oluyor. Sahte peygamber ve Mesihlerden onu farklı kılan da bu lakabıdır. İsrailoğullarının Mesih'i ise Davud soyundan gelen geleneksel bir Mesih'tir. İşte onun 'Davud'un semahi' lakabı da buradan gelmektedir. Semeh, İbranice ve Arapça'da aynı şey olup tür anlamına gelmektedir. Tarım için kullanıldığında bu kelime 'büyüme' anlamındadır. İsrailoğullarının Mesih'i Kumran metinlerinin bazılarında sadece siyasi bir başkan olarak kullanılmaktadır."¹¹

Cemâleddin Şarkâvî bu konuda şunları söylüyor:

"Yahudiler iki Mesih'ten birisini; ya Davud soyundan gelen Kral Mesh'i ya da Harun soyundan gelen Rabbi Mesih'i bekliyorlardı."¹²

İsa (a.s.)'ın da İsrailoğullarını geleneklerine körü körüne bağlanmalarından ötürü uyardığına dair rivayetler vardır:

"Siz Tanrı buyruğunu bir yana bırakmış, insan geleneklerine uyuyorsunuz. İsa onlara ayrıca şunu söyledi: Kendi geleneğinizi sürdürmek için Tanrı buyruğunu bir kenara itmeyi ne de güzel beceriyorsunuz!" (Markos 7:8,9)

"Böylece kuşaktan kuşağa aktardığınız geleneklerle Tanrı'nın sözünü geçersiz kılıyorsunuz. Buna benzer daha birçok şey yapıyorsunuz." (Markos 7:13)

Sonuç olarak, İsa (a.s.), Harun'un soyundan İmran kızı Meryem'in oğlu, insanlara Allah'ın yasalarını vaaz eden peygamber Mesih'tir. Hiçbir zaman Davud'un soyundan geldiğini iddia etmemiş ve İsrail'in kralı olmaya çalışmamıştır. Kendisini inkar eden İsrailoğullarını gelenekçilikleri yüzünden eleştirmiştir. İsrailoğulları ise dünya hakimiyeti hevesine kendilerini aşırı derecede kaptırdıkları için kendilerine gelen Harun soyundan bir Mesih'i kabul etmemişlerdir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

"İsa, apaçık mucizeleri getirdiği zaman şöyle demişti: "Ben size hikmeti getirdim ve hakkında ayrılığa

düşüğünüz şeylerden bir kısmını size açıklamak için geldim. Öyle ise, Allah'a karşı gelmekten sakının ve bana itaat edin. Şüphesiz Allah, benim de Rabbinizdir. Öyleyse O'na kulluk edin, işte bu doğru bir yoldur." Ama mezhepler kendi aralarında (İsa hakkında) ihtilafa düştüler. Acı dolu bir günün azâbından vay o zalimlerin haline!" (Zuhruf 43/63-65)

Notlar

1. Hıristiyan batı dünyasının destekleriyle Şarkiyât (Oryantalizm) çalışmaları yapan ve İslam'ın ilahi bir din olmadığı yönündeki argümanları ile ön plana çıkmış akımdır. Encyclopedie de l'Islam, müsteşriklerin İslam'la ilgili görüşlerini dört maddede sıralıyor: "1- İslâm dini, hakikatin kasıtlı olarak ters yüz edilmesinden ibarettir; 2- İslâm saldırganlık, şiddet ve kılıç dinidir; 3-İslâm, ahlâki yönden gevşek, gayr-ı ciddi bir dindir; 4-Muhammed Deccal'dır." [E 1 2 ,Mustashrikun, s.738/ b.]
2. Masud Masihyyen, "Kur'an'ın 19. Suresi" isimli makalesinden bir bölüm.
3. Ahmed b. Hanbel, 4/252.
4. İbni Kesîr Tefsiri, Meryem 28. ayetin tefsiri.
5. Aryeh Kaplan, The Real Messiah A Jewish Response to Missioneries, s.41.
6. Ayrıca bkz: Luka 3:23-38.
7. Baba tarafından kan bağı bulunan akrabalık. Bkz: DİA, "Asabiyet" md. c.3 s.253.
8. Cemâleddin Şarkâvî, "İsa Mesih Harun Soyundan mı Davud mu?" s.28.
9. John Danielo, Edvâ ale Enâcili't Tufûle, s.15,16.
10. Kumran Yazıtı, Cemaat Kanunu (IQS 9:9-11)
11. Dr. Eset Rüstem, Mahtutatü'l-bahri'l-meyyit ve cemaatu Kumran, s.76.
12. Cemâleddin Şarkâvî, "İsa Mesih Harun Soyundan mı Davud mu?" s.61.